

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

KERKELIJK LEVEN / K. de Vries

HOE BRENG JE JEZUS AAN DE MAN?

In dit nummer:

KERKELIJK LEVEN 976

K. de Vries

Hoe breng je Jezus
aan de man?

MEDITATIEF 981

H.P. Dam

Leven tot lof

WANDELEN
MET GOD 982

H.J.D. Smit

Een uitnodiging is
geen beschuldiging

ACHTERGRONDEN 984

E.A. de Boer

Evangelicale vraagstukken

EVANGELISATIE
EN ZENDING 988

D. Griffioen

Samenwerking in zending
en evangelisatie(3)

en verder,,

Kerknieuws

Persberichten

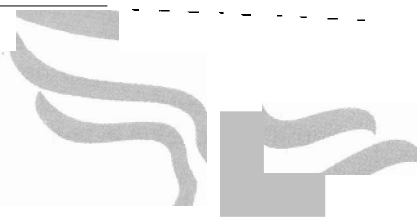
Meegelezen

Evangéliseren is *bruggen slaan*. Aanknopingspunten zoeken, Maar hoever *mag je gaan in je aanpassing aan ongelovigen?* Het is zoeken naar de grenzen, *Heflijkt erop dat die grenzen steeds verder verlegd worden.* Twee actuele voorbeelden. De video 'Jesus'. En het minimag over Jezus van de EO.

Video 'Jesus'

Eén van de manieren om vandaag mensen te bereiken is via de TV. Via het beeldscherm kun je soms dingen overbrengen waar dat in een gesprek veel moeilijker is. Bijvoorbeeld: bij ons in Alphen aan den Rijn is een asielzoekerscentrum. Waar je meteen tegenop botst, zijn barrières in taal en cultuur. Ik ken iemand van Stichting Gave die ervoor kiest om de bekende twee uur durende video over Jezus bij niet-christelijke asielzoekers achter te laten. Het idee blijkt te werken. Eén van die asielzoekers, een moslim, is naar aanleiding van die video in de bijbel gaan lezen.

Ik hoor dat de film heel integer gemaakt is. Niet te vergelijken met bijvoorbeeld *Jesus Christ Superstar* of *The last temptation of Christ*. Het feit dat de EO de video *Jesus* verspreidt, is op zichzelf al een aanbeveling. Toch aarzel ik zelf. Wil ik die video **we2** zien? Ik heb nogal wat onbeantwoorde vragen. Zoals: welke acteur heeft het aangedurfd de rol van Jezus te spelen? **Kun** je Jezus wel naspelen? Kan een acteur ooit het geheim nabootsen van de twee naturen van Christus: echt God en zondeloos mens tegelijk? Kan hij ooit de diepte van Christus' lijden neerzetten? Kortom: is 'Jezus' spelen niet een onmogelijke, en dus verboden rol? In elk geval heb ik besloten niet



te kijken. Ook al om te voorkomen dat mij voortaan hij het horen van de naam 'Jezus' één of andere goed uitziende, engels sprekende acteur op het netvlies verschijnt.

Schilderijen en passie-muziek

Ben ik wel consequent? Jezus wordt immers al eeuwenlang in buitenbijbelse kunstuitingen weergegeven. In kinderbijbels wordt Jezus getekend. Op ontelbaar veel schilderijen is Hij afgebeeld. Hoog torent een Christusbeeld uit boven Rio de Janeiro. Zangers van de *Matthäus-Passion* tot en met Adrian Snell zingen de Christus-partij. Ik doe daar niet moeilijk over. Sommige

van die uitingen vind ik zelfs mooi. Al is het gemakkelijk om allerlei bedenkelijke kanten aan te wijzen. Bijvoorbeeld het bijgevoegde beeld in Rio. De beperkte trefzekerheid van een schilderij van Jezus aan het kruis. Of het beschaafde maar afstandelijke applaus dat na de *Matthäus* minutenlang opklinkt. Niet voor Christus, maar voor de kunst...

Toch is er een verschil. Een beeld of tekening is een verstarde momentopname. Bijbelteksten op muziek roepen heel sterk een sfeer op. Maar veel verder gaat het om Jezus' leven heel serieus en zo waarheidsgetrouw mogelijk na te spelen. Dan wordt een groot deel van de interpretatie niet langer aan de toeschouwer over gelaten. Er ontstaat een levendig beeld van Jezus, maar dan wel opgehangen aan een acteur.

Natuurlijk is elke preek over Jezus ook een interpretatie. En wie beeldend preekt, geeft ook een bepaalde indruk van wie de Here Jezus is. Toch geloof ik dat wie in de rol van Jezus kruipt en Hem gaat naspelen, een grens over gaat.

Hoezeer ik dus de bedoelingen van zo'n Jezus-film begrijp en rekening houd met een zeker nuttig effect in de evangelisatie, toch denk ik dat zo'n film niet goed is.

Minimag over Jezus

Bovenstaande heeft alles te maken met de vraag welke strategieën bruikbaar en toelaatbaar zijn om ongelovige mensen te bereiken.

Dat is een onderwerp waarmee met name de EO zich permanent moet bezighouden. Die omroep verdient om te beginnen respect en ondersteuning voor het goede dat ze daarin op radio en TV brengen. Binnen dat kader moet er ook ruimte zijn voor vragen.

Die vragen krijg ik hij onderdelen van het *minimag*, een minimagazine dat onlangs samen met de Visie, het RTV-magazine van de EO, op de deurmat viel. Het betreft een boekje in binnenzakformaat. Het gaat over Jezus: "wie was hij, heeft hij echt bestaan, was hij wereldvreemd, was hij een sekteleider, of gewoon een goed mens?" In een begeleidend artikel in *Visie* wordt uitgelegd dat het boekje een uitgave is van de EO op initiatief van het evangelisatieproject 2000. Je kunt twee dingen met het boekje doen. Je kunt het weggeven aan een ongelovige vriend of collega. Of je kunt het gebruiken in eigen kerkelijke gemeente, door het uit te delen bij een evangelisatieactie of het op de stoelen neer te leggen tijdens een gastendienst. Het is te bestellen bij de EO voor 25 cent per stuk (minimaal 10 exemplaren) + f 4,95 verzenden en administratiekosten.

Inhoud

In het artikel zegt Theanne Roer; de schrijfster van het boekje, dat het een heldere en korte samenvatting is van het evangelie. "Dit is voor mensen echt iets om later nog eens door te lezen. Het is ook qua vormgeving en druk meer een bewaarexemplaar dan een weggooiexemplaar". Het boekje leest vlot. Het is duidelijk en direct. De vormgeving spreekt mij aan. Het sluit aan bij het feit dat de persoon van Jezus mensen maar niet loslaat. Citaten van wereldberoemde mensen (Napoléon, Ghandi, Jimmy Carter, Larry King) illustreren dat. Er wordt iets verteld over het ooggetuigenverslag van Jezus' 11ven. Zijn levensloop wordt in het kort weergegeven. Enige uitspraken en wonderen van Jezus worden vermeld. Het hoofdstukje getiteld 'Was het nou een leuke

KERNREDACTIE:

DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP,
DRS. A.L. Th. DE BRUIJNE

OVERIGE REDACTIELEDEN:

DR. E.A. DE BOER, DRS. B. BOS,
DRS. I.D. HAARSTMA, DRS. P. HOUTMAN,
PROF. DR. B. KAMPHUIS,
DRS. B. LUITEN, DRS. K. DE VRIES.

MEDEWERKERS:

J.J.D. BAAS, J.M. DE JONG,
DRS. A.S. VAN DER LUGT,
DR. J. SMELIK, DRS. H. VELDMAN

REDACTIE-ASSISTENT

H. PRINS, Dr. Damstraat 174.8262 GJ Kampen.
Tel. (038) 3310886.

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8250 AA Kampen.

UITGEVER:

Print Media bv, Bedum, Technische Realisatie:
Scholma Druk bv, Bedum.

ADMINISTRATIE EN ADVERTENTIES:

Scholma Druk, postbus 7, 9780 AA Bedum.
Telefoon: 050 - 3013636. Fax: 050 - 3012732
(o.v.v. Reformatie).
E-mail: reformatie@scholma.nl
Aanlevering advertenties in overleg.
ING Bank: 66.30.92.620

ABONNEMENT:

f 92.50 per jaar. Studenten f 77,- per jaar
(binnenland), f 179,- per jaar (buitenland,
zeepost). Opzegging dient 1 maand voor
het verstrijken van het lopende jaar te
geschieden.

Losse nummers f 2,50 (incl. Porto).

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij de Stichting Bralectah.
Tel. (0521) 515946.

ADVERTENTIES:

Prijs: f 0,95 per mm. Contracttarief op aanvraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

man?' vertelt over Jezus' houding ten opzichte van randfiguren, religieuze leiders, eten en drinken, de heersende politiek, mensen met besmettelijke ziekten, vrouwen, kinderen ("Van kinderen kun je heel veel leren, zei hij. Eerlijkheid bijvoorbeeld.") en religieuze verplichtingen ("Hij vond het welzijn van mensen belangrijker dan religieuze verplichtingen. Je moet geen slaaf van regels worden, zei hij.")

Dan het belangrijke hoofdstuk 'Wat wilde Jezus nou eigenlijk?'. Daarin wordt verteld over het verloren paradijs, het kwaad, Gods plan, Jezus' strijd met de duivel, zijn sterven en opstanding, en de strijd in afwachting van Jezus' terugkomst.

Opvallend in het boekje zijn twee getuigenissen van mensen aan wie Jezus verschenen is. De pakistaanse Gul Masih die als christen gevangen zat, vertelt hoe Jezus in de cel aan hem verscheen.

En een zekere Bob Murrant had een avond en nacht tot drie uur bijbel gelezen en gebeden om een concrete ervaring met God. De volgende morgen staat hij zich in de badkamer te scheren, boos omdat God niet geantwoord heeft. Hij snijdt zich en ziet dan in de spiegel Jezus aan het kruis die zegt: 'Bob, ik hou van je'. "Toen wist ik dat Jezus door mijn zonden aan het kruis genageld was".

Bruikbaar?

Is dit nu een bruikbaar boekje? Dat hangt mee af van de eisen die je mag stellen aan zo'n klein boekje dat goed leesbaar en toegankelijk moet zijn. Een minimale eis lijkt mij dat de kern van het evangelie goed overkomt. Dat is ook de bedoeling van de schrijfster zelf geweest: een heldere, korte samenvatting van het evangelie.

In het interview zegt ze ook dat je niet te liefjes moet zijn. "... we verdiepen ons veel te veel in wat de ander wil horen. Maar misschien wil God wel dat we de dingen zeggen die Hij kwijt wil aan de mensen. Of ze nu horen willen of niet". Daar ben ik het helemaal mee eens.

Maar juist daarom ben ik extra verbaasd over een aantal zaken. Om iets te noemen, in het boekje wordt Jezus neergezet als een man die best te waarderen is. Hij zegt en doet allerlei dingen die aanspreken. Hij is geen watje, houdt van kinderen, heeft een hekel aan regels, heeft de mensen zo lief dat Hij voor hen de duivel verslaat. Hij lijkt prima in onze tijd te passen. Ook andere grootheden als Napoléon en Ghandi waarderen hem.

Onwillekeurig doet die benadering mij denken aan Nicodémus die best wel waardering voor Jezus heeft. Maar Jezus wijst dat soort welwillendheid als collega's onder elkaar vierkant van de hand: 'Vergis je niet, jij moet opnieuw geboren worden!' De boodschap van Jezus is scherper en afstotender dan Nicodémus dacht. De mensen gaan zich op den duur zo ergeren aan Jezus dat ze op een gegeven moment massaal afhaken en niet langer met Hem meegaan (Joh. 6 : 66). Jezus was blijkbaar niet zomaar een 'leuke man'...

'Wat wilde Jezus nou eigenlijk?'

Cruciaal in het boekje is het hoofdstuk 'Wat wilde Jezus nou eigenlijk?' In dat hoofdstuk wordt de diepere betekenis achter de feiten uit Jezus' leven weergegeven.

De lijn is als volgt. In ieder mens leeft heimwee naar het verloren paradijs. Ooit was de wereld mooi en goed. Maar Gods tegenstander zorgde voor een "invasie van duistere machten, een infec-

tie met een besmettelijk virus. We zijn in zijn val getrapt, gegijzeld en vertrouwd geraakt met de kwalijke gevolgen. Ondanks onze goede bedoelingen herhaalt de geschiedenis zich telkens weer. Het kwaad zit dieper dan ons lief is." Al geven we het liever niet toe, wij kunnen onszelf niet redden.

Dan treedt Gods reddingsplan in werking: Hij stuurt zijn Zoon. Zijn missie was: dienen, liefhebben. "Echt dienen, echt alles voor een ander over hebben, tot en met je eigen leven, is ons mensen vreemd. En toch was dat de kern van zijn opdracht."

De mensen begrepen de Zoon niet. Ze lieten zich verleiden door de tegenstander, zodat ze de Zoon lieten vallen. "Zou de Zoon de mensen blijven liefhebben, ook al dreven ze hem de dood in?" Toch ging Hij door, uit vrije wil, gedreven door grote liefde. De tegenstander leek zijn doel te bereiken. Maar hij heeft zichzelf overschat. "Hij was zijn boekje te buiten gegaan want hij had het recht niet om volmaakte liefde de dood in te jagen. Daarom greep God in en de dood moest de Zoon laten gaan. (...) De hemel haalde opgelucht adem. (...) Het kwaad heeft geen vat meer op degenen die bij God horen". Maar de tegenstander geeft het nog niet op. "Hij doet er alles aan om nog zoveel mogelijk kapot te maken. Daarom zijn lijden, moeite en strijd nog niet voorbij".

Gemiste kans

Ds. L.E. Leeftink wees er in het *Nederlands* Dagblad van 13 april op dat deze weergave van het evangelie een gemiste kans is. Hij noemt het een oppervlakkige uitleg van wat Jezus wilde. Daardoor acht hij het boekje ongeschikt als evangelisatiemiddel. Helaas moet ik dat met hem eens zijn. Ik wijs op het volgende.

Tragisch slachtoffer?

In de eerste plaats lijkt het erop dat de mens het tragische slachtoffer is van de duistere machten. Maar in de val van de tegenstander trappen is net even wat anders dan de zondeval, waarbij mens zichzelf door moedwillige ongehoorzaamheid van het paradijselijke leven met God beroofd heeft.

In dit boekje lijken wij mensen "ondanks onze goede bedoelingen" (!) vooral slachtoffer van kwade machten. Dat wij zelf als mensen verantwoordelijk zijn voor onze eigen schulden blijft buiten beeld. En daardoor blijft het hele verhaal ook afstandelijk. De lezer blijft zelf huiten schol. Het wordt hem niet duidelijk wat God nu precies van hem verwacht.

Ernst van de ronde

In de tweede plaats vertoont het boekje een grote mate van vaagheid over wie de mens is. De ernst van onze toestand komt beslist niet uit de verf. Over het oordeel van God en over de noodzaak van wedergeboorte, berouw of bekering lezen we niets.

Verder wordt de indruk gewekt dat de mens die door Jezus bevrijd is, niet vatbaar meer is voor de zonde, maar alleen nog te maken heeft met lijden, moeite en strijd die de tegenstander in zijn leven brengt. Een enkele keer in een ander hoofdstukje wordt het begrip zonde wel zijdelings genoemd, maar het functioneert in het geheel niet in de uiteenzetting over Jezus' werk.

Kracht van de liefde of recht van God?

In de derde plaats, samenhangend met het voorgaande, wordt het werk van de Here Jezus neergezet als een daad van liefde

en trouw, waarin Hij tot het uiterste ging. Jezus bewees dat zijn liefde de tegenstander overwint. Op zichzelf is dat waar. Maar het boekje stelt de boodschap van het kruis voor als een uiterste krachtsinspanning. Het gaat steeds over machten die overwonnen moeten worden, over een strijd die geleverd wordt. Behalve met de *kracht* van de liefde heeft het kruis echter minstens zoveel te maken met het *recht* van God. Dat het kruis betaling is van de schuld van mensen, dat wij de vijanden van God waren, dat God Zelf Jezus heeft verlaten en dat Jezus zo de toorn van God over de zonde van het hele menselijke geslacht gedragen heeft, dat is de kern van het evangelie. Die kern ontbreekt. In feite blijft onduidelijk wat nu precies de zin is geweest van het lijden en sterven van Jezus.

Bijzondere verschijningen doorslaggevend?

In de vierde plaats wordt de gedachte dat het gaat om kracht in plaats van om recht nog versterkt door het tweetal getuigenissen dat een belangrijk deel van het boekje vormt. Want hierin gaat het om de vraag wat je vandaag als lezer hiermee eigenlijk kunt. Daarbij valt op dat in beide getuigenissen een persoonlijke verschijning van Jezus doorslaggevend is. In het geval van Bob Murrant terwijl hij nota bene al een half jaar naar de kerk ging en de hele voorafgaande avond tot diep in de nacht in de bijbel gelezen had. Maar pas na een bijzondere ervaring "wist ik dat Jezus door mijn zonden aan het kruis genageld was". Dit moet bij de doelgroep - niet-gelovige mensen - wel veel vragen oproepen. Kan ik ook zo'n persoonlijke ervaring tegemoet zien? Is dat de manier om overtuigd te raken en moet ik daarop

wachten? Waarbij de spiegelscène wel merkwaardige overeenkomsten vertoont met de bijgelovige angst in sommige culturen, waarbij men vreest in de spiegel geesten of demonen tegen te komen.

Ook opmerkelijk is de verschuiving in de getuigenissen. Vroeger waren het (soms voorspelbare) verhalen over mensen die als grote zondaars hadden geleefd en zich hadden gekeerd. Vandaag trekken getuigenissen over bijzondere krachten en verschijnende aandachi.

Kritiek reëel?

De vraag kan gesteld worden: is het niet heel goedkoop om bij de beoordeling van een boekje op zoek te gaan naar wat er ontbreekt? Het is tenslotte maar een klein boekje en je kunt nu eenmaal niet alles uitleggen. Zelfs hij de beste preek is het een koud kunstje om te zeggen: 'Mooie preek, dominee, maar ik heb toch gemist dat...' Bovendien, je moet een keus maken en ook rekening houden met het bevattingsvermogen van het publiek.

Ik heb me dus afgevraagd of mijn kritiek wel recht doet aan de mogelijkheden van zo'n klein boekje en aan de bedoelingen van de schrijfster. Maar dan lees ik haar eigen uitspraak dat je niet te lief moet zijn. En dat je vooral moet zeggen wat God kwijt wil aan mensen, of ze het nu willen horen of niet.

De centrale boodschap van het kruis wil geen mens graag hoïcri. Namelijk dat God zo hoos is over mijn en jouw zonden en dat onze schuld zo erg is dat Christus die verschrikkelijke toorn van God heeft gedragen en erop bloedige wijze aan gestorven is. Dat is een aanstootgevend boodschap.

Ik neem aan dat wij als 'bijbelgetrouwe' christenen het over die

aanstootgevend boodschap eens zijn. Als je dan een boekje schrijft waarin je eeti "heldere, korte samenvatting van het evangelie" wilt meegeven "om later nog eens door te lezen", dan mag die boodschap toch niet ontbreken?

'Klassieke verzoeningsleer' of hart van het evangelie

Er heerst momenteel grote opschudding over prof. dr. C.J. den Heyer die de 'klassieke verzoeningsleer' relativeert. Synodleden wringen zich in allerlei bochten om stapels bezwaarschriften op een goede manier af te handelen. Gelovige mensen zijn in toenemende mate veront- rust.

Bij het lezen van dit hoekje dringt de vraag zich op: maken wij ons alleen in theorie nog druk om wat we noemen de 'klassieke verzoeningsleer'? Is het misschien zo dat die leer het praktische leven van bijbelge- trouwe mensen allang niet meer beheerst? Of gaat het hij het verzoenend sterven van Christus nog altijd om het hart van het evangelie en ook het rustpunt van ons hart? Als dat laatste zo is – en dat geloof ik nog steeds – dan is het een raadsel hoe het de EO kon ontgaan dat in dit evan- gelisatieboekje het hart van het evangelie in feite ontbreekt.

Ds. K. de Vries is predikant van de Gereformeerde Kerk te Alphen aan den Rijn

Theologische Universiteit Kampen

Curatorium bespreekt beleids- traject

Het curatorium van de Theolo- gische Universiteit heeft in zijn vergadering van 23 maart jl. prof. dr. B. Kamphuis benoemd tot rector voor de volgende ter- mijn van drie jaar. Deze periode begint op 4 september 2000. Dan is de eerste periode van het rectoraat-nieuwe-stijl, waarin prof. dr. C.J. de Ruijter rector was. Voorbij. In de startfase van deze periode heeft met name de reorganisatie van het bestuur meer tijd van de rector gevergd dan was begroot. De komende tijd zal regelmatig worden nage- gaan of dit ook na de startfase zo blijft.

In verband met de investering van prof. De Ruijter in het rec- toraat in de afgelopen drie ja- ren, heeft het curatorium hem, ter compensatie, een half jaar extra studieverlof verleend. De vergadering ging akkoord met de voorziening die de Dagelijkse Leiding voor die periode wil treffen.

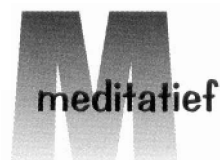
Naar aanleiding van het overlij- den van ds. H. Bouma stond de president-curator ds. A. de Snoo met dankbaarheid stil bij het werk dat ds. Bouma als curator voor de universiteit heeft gedaan.

Het curatorium heeft zich bezig gehouden met de datum waarop prof. dr. J. van Bruggen recht op emeritaat heeft. Volgens het Sta- tuut van de universiteit is het curatorium gemachtigd het per- soneelsreglement dat de emeritaatsdatum regelt, vast te stellen. Een ontwerpreglement is nage- noeg gereed. In de lijn van dat ontwerp en in goed overleg met prof. Van Bruggen is besloten dat hij per 1 oktober 2001 recht op emeritaat heeft. De komende tijd zal één en ander nader wor- den uitgewerkt.

uit de kerken

De vergadering heeft een com- missie ingesteld die de evaluatie van de bestuursstructuur, waar- toe de laatste generale synode opdracht gegeven heeft, ter hand moet nemen en die daar- over te zijner tijd aan het cura- torium rapport zal uitbrengen. Verder werd uitvoerig gespro- ken over de voorstellen van de Dagelijkse Leiding voor de prio- riteitsstelling en tijdspad beleids- vorming in de komende jaren. In een vergadering in juni zal het curatorium de bezinning voort- zetten.

J.W. van der Jagt,
assessor h.t.



Wat *zou de winst zijn van mijn dood,*
als boven mij het graf zich sloot?

Psalm 30 : 5 uit de berijming van
het Gereformeerd Kerkboek

De dood voor ogen

Hij zag het al voor zich. Angst-
aanjagend.

Hij zag zich zelf al in het graf
gelegd. Hij hoorde als het ware
de kluiten vallen. En daarna de
aarde weer bijna even vlak als
daarvoor.

De scheiding van de dood. Hoe-
veel mensen hebben het niet met
vrees onder ogen gezien? De
dood die je de ogen breekt en de
adem beneemt, die je de woor-
den op de lippen doet verstom-
men. De stilte.

Het verlies

Wat zou je winst zijn van je
dood?

Je denkt aan je geliefden, je man,
je vrouw, je kinderen. Je wilt niet
loslaten. Je kunt het niet.
Hoeveel stervenden hebben deze
vrees niet gedeeld? En de dood
willen afweren als de vijand die
wreed de handen doorsnijdt?
Hoe menselijk is deze vrees.

Nog meer verlies

Toch is het niet deze vrees die
David onder woorden brengt in
dit psalmvers. Hoezeer ook deze
gedachten hem zullen hebben
gekweld, iets anders houdt hem
vooral bezig.

Als je sterft, dan verstomt op je
lippen ook de lof voor God.
Kan ooit het stof uw grootheid
prijzen? ¹
Davids grootste zorg is, dat God
door zijn dood zijn stem gaat
missen. Hoe kunnen doden nu de
Here loven?

Een boodschap voor de levenden

David kijkt in de spiegel van de
dood. En zijn boodschap kaatst
terug naar ons die leven. Als hij
zich al zorgen maakt over de lof
voor God die door zijn dood zal
ophouden? Moeten wij ons dan
niet des te meer druk maken om
het loven van God, wanneer we
nog midden in het leven staan?

Alles wat adem heeft

Is het niet juist dát waartoe God
ons geschapen heeft? Is het niet
juist daartoe, dat Hij ons de
levensadem heeft ingeblazen?
Opdat wij die als lofprijzing aan
Hem zouden teruggeven?
Alles wat adem heeft love de
Here!
Ik zal de Here loven, mijn leven
lang, mijn God psalmzingen
zolang ik nog ben ²
We maken ons vaak druk om
onze laatste ademtocht. Wat
doen we met onze dagelijkse
ademhaling? Is Gods lof onze
zorg?

Davids zorg is Gods zorg

Kan ooit het stof uw grootheid
prijzen?
Het is Pasen geweest en het zal
Pasen worden.

God veegt onze schamele resten
weer bijeen.
Opnieuw zal zijn Geest de adem
onze monden binnenblazen.
En dan voor eeuwig.
De adem, een geschenk van God,
om eeuwig terug te geven.

¹ Het is opvallend hoe vaak deze gedachte
in de psalmen wordt verwoord: zie Ps. 6 :
6: Ps. 88 : 11,12; Ps. 115 : 17.

² Ps. 150:6: Ps. 146 : 2

*Ds. H.P. Dam is predikant van de
Gereformeerde Kerk te Hardinx-
veld-Giessendam*

EEN UITNODIGING IS GEEN BESCHULDIGING

H.J.D. Smit



In mijn vorige bijdrage in deze rubriek startte ik een artikelenreeks over *leven met Christus*. Ik wil in deze artikelen proberen een schets te geven van het geestelijk leven, zoals de bijbel daarover spreekt. Het gaat in het vervolg dus net zo goed over *gereformeerde spiritualiteit*. Met spiritualiteit bedoel ik niets anders dan het geestelijk leven; het leven geleid door de Geest van God, die de Geest van Christus is.

De bijbel spreekt zo mooi en enthousiast over het leven met Christus. Terecht! Het is het Leven, zoals God liet heeft bedoeld (Rom.8,29). Het is een leven, waarin liefde en blijdschap en vrede, om maar iets te noemen, in het oog vallen (Gal.5,22). Het is een leven met een eeuwige toekomst. Je weet je gedragen door God. Bij tijd en wijle voel je dat ook: een onuitsprekelijke vreugde (1 Petr.1,8) vervult je hart. Het is een leven, waarin de kracht van Christus' opstanding voelbaar is (Ef.1,19.20; Filip.3,10). Poeh! Kracht van Christus' opstanding? Hoe dan?? Wel, doordat christenen zich mogen bekleden met Christus (Gal.3,27) en de nieuwe mens aandoen (Ef.4,24).

Ik weet, dat dit voor sommige lezers misschien slechts woorden zijn en niets meer dan dat. Daar kom ik vanzelf in een volgend artikel op terug. Voor nu wil ik het volgende benadrukken: 1. Wat leven met Christus ook precies is, de bijbel is er terecht enthousiast over... liefde en blijd-

schap en vrede, tastbaar in het leven van de mensen.

2. De vette koeien van het leven met Christus worden in de bijbel *niet!* opgegeten door de magere koeien van wat Paulus in Filip.3,10 'de gemeenschap aan zijn lijden' noemt. Zeker, het leven kan teleurstellen; zeker, de wereld stikt bijna in onrecht en ongerechtigheid; en of er veel tegenslag is, en ellende en dood! Maar juist een brief uit de gevangenis kan bruisen van blijdschap (Paulus aan de Filippijzen). Het is een blijdschap 'in de Heer' (Filip.4,4).

Nu wil ik in dit artikel een fataal mechanisme belichten.

Hoe enthousiaster de verhalen over het leven met Christus worden; en hoe meer bijbelteksten worden aangedragen, des te schuldiger gaan mensen zich soms voelen: Ik heb dat zo niet, zoals u dat zegt. Ik voel me onder druk gezet door al die verhalen over onuitsprekelijke vreugde en liefde en vrede. Een beschrijving van de blijdschap van een Paulus in gevangenschap ervaren we dan niet meer als inspirerend en als een uitnodiging tot de vreugde in de Heer, maar we horen haar als een commando uit de hoogte, op mensen neergesmeten, die niet blij genoeg zijn met hun geloof, de sukkels. Alsof blijdschap zich laat commanderen...

Wat gebeurt er, als mensen het moeilijk vinden met God te leven en ze moeten zingen gaan: *Gods vertrouwlijk' omgang vinden zielen waar zijn vrees in woont*

(Psalm 25,7 berijmd)? Precies, soms voel je de kloof tussen het lied en jouw leven. Je krijgt het idee, dat er iets niet klopt, met jou niet klopt. Je hebt al zo vaak geprobeerd Gods 'vertrouwlijk' omgang te vinden, maar het is altijd weer op weinig of niets uitgelopen. Dus ligt de conclusie om de hoek: dan zal er in mijn ziel wel geen 'vrees' of geloof wonen! Dit is een mechanisme, dat nog al eens wordt waargenomen onder ons. De bijbelse boodschap valt als een steen in onze beleving van de geestelijke werkelijkheid. Preken brengen geen geloof, maar kringen van onrust en twijfel en vooral schuldgevoel: De bijbel wil me ergens hebben, waar ik niet ben; en ik weet niet, hoe ik er moet komen. Ik heb daarom niet alleen sterk de neiging uit dit spanningsveld te wenden, God en de kerk op een afstand te houden, maar begin me tegenover dit christelijk ideaal ook steeds minder waard te voelen. Er is iets niet goed; ik ben niet goed... niet goed voor God.

Wat gebeurt hier? Van alles! Een heel kluwen van geestelijke problematiek ligt hier ineen geknoopt.

Voor nu trekken we er één draad uit.

Ik voel me niet goed, want voldoe niet aan eis en ideaal. Waar hebben we dit eerder gehoord? Waar kennen we dit van? Ieder mag dat voor zichzelf invullen: van thuis? uit ons huwelijk? in de kerk? op het werk? Waar dan ook, u hebt het zeker niet van God gehoord!

Veel mensen horen Gods uitno-

diging tot een beter en liefdevoller leven, niet als een uitnodiging, maar als een beschuldiging. Niet als: "Vriend, kom meer naar voren" (Luk.14,10; uit het verband gerukt, weet ik), maar als: Wat zit jij op een schandalig lage plaats. We horen in de schande de uitnodiging voorbij. We horen een beschuldiging, maar God nodigt ons juist uit. We denken, dat God ons neerdrukt op onze misereabele feiten, maar God wil ons juist hoger op hebben.

Wat voor idee (beeld) hebben we eigenlijk van God?
"Is er soms een vader onder u, die, als zijn zoon hem om een vis vraagt, hem voor een vis een slang zal geven? Of als hij om een ei vraagt, hem een scorpioen zal geven?" (Luk.11,11.12). Waar denken we nu, dat het God de Vader om te doen is? Als wij onze kinderen aansporen, waarom doen we dat dan? Of, als onze kinderen nog niet zover zijn, als ze wellicht zouden kunnen of moeten; of misschien zijn ze eenvoudigweg nog niet zover, als wij graag hadden gezien, hierin of daarin... Hoe reageren wij, 'hoewel wij slecht zijn' (Luk.11,13) daar dan op? Houden we minder van onze kinderen? Of moeten onze kinderen zich minder voelen? Minder geliefd, minder kind; minder van de familie?
 Inderdaad, dit zijn wat men noemt retorische vragen.

Waarom denken we dan, dat het tussen God en zijn kinderen wel zo werkt. God, de Vader wil ons opvoeden, aansporen, verder helpen, en wij horen in zijn vaderstem de stem van een streng docent: Als je dit examen niet haalt, ben je gezakt.

De Vader van de verloren zoon hebben we anders leren kennen: *"En toen hij nog veraf was, zag zijn vader hem en werd mrt ont-*

ferming bewogen. En hij liep hem tegemoet, viel hem om de hals en kuste hem." (Luk.15,20).

Genade betekent dat we niets kunnen doen waardoor God ons meer zal gaan liefhebben. Genade betekent dat we niets kunnen doen waardoor God minder van ons gaat houden.

Ds. H.J.D. Smit is predikant van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam Zuid/West

uit de kerken

Pijnacker-Nootdorp – Beroepen: G.J. Pruijssen, kandidaat te Amsterdam (vei-blijft van 1 mei tot 31 juli in het buitenland. Tel. 06-2755388. E-mail: gjpruijsen@yahoo.com)

Brunssum-Treebeek – Bedankt: J. Glas te Almelo.



Vluchtelingen

reizen altijd last minute

Giro 550

Postbus 4130 • 7320 AC Apeldoorn • Info: 055 3663339

ZOA VLUCHTELINGEN ZORG

EVANGELICALE LEERSTUKKEN

E.A. de Boer

A
achtergronden

*Alister McGrath en James Packer over
het evangelicisme (II)*

De matheid van het zogeheten 'postmodernisme' schreeuw? om een nieuwe, frisse, inspirerende presentatie van het christelijk geloof, Biedt het evangelicisme, afkomstig uit de Engelstalige wereld, ons zo'n visie? Alister McGrath, zelf bekeerd van een liberale theologie, geeft een schets van deze wereldwijde beweging, Hij presenteerde ook een biografie van een van de voor mannen van de beweging, James I. Packer, schrijver van onder meer de beroemde boeken *God leren kennen* en *Wandelen door de Geest*. Kan de gereformeerde kerk en theologie aanhaken bij deze beweging?

Evangelicale invloed

De invloed van de evangelicale beweging is allang aanwezig. Populaire theologische boeken van angelsaksische schrijvers staan bovenaan de top-tien van christelijke uitgeverijen en boekhandels in ons land. James Packer's *God leren kennen*, McGrath's *Bruggen bouwen*, Larry Crabbs *Van binnenuit*, John Stott's *Het kruis van Christus* zijn slechts enkele van de bestsellers. Deze auteurs hebben een markt veroverd in een tijd dat er minder gelezen wordt, ook binnen de gereformeerde kerken. Behalve de boeken is een ander overgewaaid kenmerk van de evangelicale beweging: de cultuur van ontmoeting en geloofsopbouw via conferenties. De jongeren-, mannen en vrouwendagen van de E.O. en de conferenties voor geestelijke groei van stichting Grace Invest en de Burcht zijn daar voorbeelden van. En dat in een tijd dat

kerkelijke toog- en bondsdagen steeds minder mensen trekken. Ik weet niet hoe het in de Christelijke Gereformeerde Kerken is, maar in de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt is de invloed van evangelicaal gedachtengoed aanzienlijk. De Nederlands Gereformeerde Kerken worden door eigen leden graag als 'evangelisch-gereformeerd' gezien. B. Wielenga, zendeling in Zuid-Afrika, merkte tijdens een verlof dat in kerkdiensten uit de evangelische Opwekkingsbundel gezongen werd. "Het bleek symptomatisch te zijn voor een nieuwere trend in ons kerkelijk leven. Voor mijzelf typeerde ik dat destijds als gereformeerd op z'n evangelisch". De invloed van evangelisch gedachtengoed is binnen de NGK kerkelijk zichtbaar in de discussie over de vraag of bezwaar tegen de doop van kinderen in kerkleden gedragen mag worden. Mag het opdragen van kinderen als alternatief geaccepteerd worden? Ook de

geruchten uit Houten over charismatische invloed komen uit de bredere beweging van het evangelicisme voort.

McGrath biedt een samenhangende visie. Zijn boekje *Toekomst voor het christelijk geloof* is een populaire samenvatting van een groter theologisch werk: *A Passion for Truth. The Intellectual Coherence of Evangelicalism*. De invloed van de evangelicale beweging voltrekt zich grotendeels op het vlak van kerkleden. Predikanten zijn ook kerkleden die al luisterend en lezend deze lentelucht opsnuiven. Theologisch wordt er door ons echter weinig gedaan om de invloed van het evangelicisme te onderzoeken. Of om positieve punten in het geheel van de geloofsleer een plaats te geven.

De leer van de Heilige Geest

In mijn eerste bijdrage ging ik in op de eerste twee overtuigingen van het evangelicisme, zoals door McGrath in kaart gebracht: het gezag van de Schrift en de majesteit van Christus. Het 3^e artikel uit McGrath's evangelicale kernbelijdenis is: de **heerschappij van de Heilige Geest**. De Geest is degene "die geestelijke verstaan en wedergeboorte bewerkt, die onze kennis van onze zaligheid verzegelt, en die maakt dat wij naar het Beeld van Christus hervormd worden" (73). Hij overtuigt een mens van zijn zonde, verandert de wil en richt die op de Verlosser. Ook in de Gereformeerde Kerken is enorme

aandacht voor de werkwijze en de gaven van de Geest gekomen. De gretigheid, waarmee de Alpha-cursus gebruikt wordt, komt mede hieruit voort. Het evangelicisme omsluit in de visie van McGrath ook de **charismatische beweging**. Hij neemt niet alle accenten daarvan over, maar brengt die samen onder de noemer: de persoon en het werk van de Geest. Charismatici zullen de leer van de Geest misschien tot het eerste leerstuk verheffen. Over de uitwerking mag verschil van inzicht bestaan. Het is zelfs goed als op onderdelen gediscussieerd wordt, zoals over de theologie van de genezing. McGrath spreekt positief over de nieuwe aandacht voor de leer van de Geest.

"Velen van hen, die het christendom eenvoudigweg beschouwen als het hebben van 'de juiste opvattingen', zijn de kracht en de vreugde gaan ontdekkten van een onmiddellijke en directe ervaring van God in hun leven, vaak vergezeld van uiterlijke manifestaties van de aanwezigheid van de Geest zoals het spreken in tongen" (74).

Wat is, bij alle verschillen van inzicht binnen de wijde evangelicale beweging, het gedeelde? Dil, "dal een beslissende verrijking van de persoonlijke christelijke ervaring mogelijk is door het werk van de Geest" (77). Daarmee kan ik het van harte eens zijn. Veel kerkliden beleven een vernieuwing van het geloof, doordat zij op een directer wijze de Here God ontmoeten. Ze waren eerst gevangen in formele kaders, een vormelijk beleven van de eredienst, een onrijp stadium van eigen geloofsgroei. Nadenken over de Heilige Geest en zijn werk kan helpen die vernieuwing te ontvangen. Tegelijk zeg ik: er schuilt een gevaar in, als we van een (vermeende) starre geloofshouding

tót een naïef nalopen van de Pinksterbeweging komen. De nieuwe aandacht voor het werk en de gaven van de Geest krijgt dan incens ál onze aandacht. Maar we verzuimen die geloofspunten een plek in het geheel van de geloofsleer te geven. Ook op dit punt is theologische door-denking hard nodig.

Ik noemde al de NGK te Houten, die in het nieuws kwam door de ruimte die zij vindt in de charismatische inspiratie. Ik ben daar niet geweest en vond de herichtgeving aanvankelijk te vaag om iets zinnigs te zeggen. Intussen las ik in *Ophouw* enkele impressies van predikanten die er wél waren. Eén van hen, D.A. Lagewaard uit Veenendaal, schreef bij terugkomst een impressie van een nieuw boek van prof. L. Floor, nieuw-testamenticus in Zuid-Afrika, een broeder van christelijk-gereformeerde huize. Floor liet onlangs opnieuw een boek over het werk van de Geest verschijnen, *De gaven van de Heilige Geest in bijhels-theologisch perspectief*. Lagewaard beoordeelt het boek sympathiek, maar kritisch. Maar als Floor er in Houten bij geweest was, "dan zouden we immers snel een verbeterde uitgave kunnen begroeten"². Ik vind dat uit de hoogte klinken. Floor heeft in Afrika genoeg gezien van de charismatische beweging. Bovendien is er exegetisch en theologisch meer te doen, als gereformeerde predikanten menen dat er nieuws te vertellen is over de gaven van de Geest in onze tijd. Zijn wij, met onze scholing, dat niet aan de gemeente verplicht?

Luisteren naar de Geest

Toch kan ik mij voorstellen dat in Houten iets gebeurt dat gereformeerde mensen een rijker besef van Gods Geest geeft. Ds. A. Boshuizen (Leiden) bezocht

er een conferentie. Hij schrijft in zijn impressie: "Misschien wel typisch Nederlands Gereformeerd: een evangelisch accent, met een gereformeerde basis-houding. Dat staat garant voor openheid én gepaste distantie, voor enthousiasme én nuchterheid, voor overgave én kritische evaluatie". Ik plaats zelf de accenten op het woordje 'en', maar dat alleen ter verduidelijking. Ik herken mij in die woordenparen die elkaar in evenwicht houden. Op dezelfde wijze verloopt mijn eigen zoektocht naar inzicht in de gaven van de Geest voor vandaag.

'Luisteren naar de Geest': met die zin, die houding wordt aangeduid wat men in Houten als winst ervaart. Wat is het gevolg, van een biddende, luisterende houding voor wat God zeggen en geven wil? Boshuizen schrijft (hocwel uit tweede hand) over een geweldige impuls aan het leven van de gemeente. "Omdat op gebed zieken genazen; omdat de Geest kennis gaf waardoor precies goed kon worden opgetreden in verschillende situaties: doordat mensen leerden te luisteren in gebed, wat gebedspastoraat een geweldige impuls kan geven; omdat door profetie God een weg wees door het leven en mensen aanraakte".

Ik denk dat hier een andere (evangelische) manier van Gods werk te benoemen gebruikt wordt dan **we** als gereformeerden gewend zijn⁴. Dat is een manier van verwoorden waarin de actie van de Geest wordt benoemd. Als we bidden, vragen we toch of de Geest ons de weg door het Woord wil wijzen? Dan mag je ook zeggen, met biddende overweging: de Geest spreekt tot ons! Het is toch een woord van profetie, als de Bijbel concrete zeggingskracht in het heden krijgt! En ik kan mij situaties indenken, waarin ik pastoraal minder met mijn ideeën te hulp

moer komen en **we** sámen ruim de tijd nemen om in gebed inzicht van Godsweg te vragen. Ik kan mij ziektebeelden voorstellen, die eerder door geloofs-overgave dan door medicijnen genezen worden. Opnieuw, ik meen dat in Houten de dingen deels anders benoemd worden dan we gewend zijn, en deels gericht van de Here verwacht worden. De weg van toetsing die Boshuizen beschrijft, stelt mij gerust. Ik ben best benieuwd naar concreter berichtgeving.

Als theologisch bezwaar noem ik: de persoon van de Heilige Geest wordt teveel zelfstandig benoemd. Hij is toch de Geest van Christus? De Geest vraagt geen aandacht voor zichzelf. Hij is God die ons in Christus nabij is. Ik wijs in dit verband op James Packer die als evangelicaal en Anglicaan geconfronteerd werd met de charismatische beweging. McGrath beschrijft in de biografie hoe Packer daarin te werk ging (Packer, 242-248). Diens boek *Wandelen door de Geest* beschrijft mijns inziens nuchter en mooi wat geestelijke vernieuwing is. Laten we deze grootheid niet vergeten hij onze spontane reactie op wat nieuw lijkt.

Persoonlijke bekering

De noodzaak van persoonlijke bekering is het 4^e kernpunt van evangelicaal geloven. Dit komt nog het meest op uit de erfenis van de puriteinen, waarvan James Packer erfgenaam is. Belangrijk is dat dit punt benadrukt wordt tegenover de orthodoxie. McGrath plaats een goed accent als hij schrijft: "Meer dan de tierinnering aan crvaringen of een bekering in het verleden, is een steeds aanwezig bekeerd-zijn van fundamenteel belang" (80). Op dit punt is in de gereformeerde kerken een correctie op een onbedacht effect

van de vesbondsleer nodig. We mogen ons vastklampen aan Gods belofte van genade. Maar dan altijd in de weg van vurig gebed om bekering. Ik heb zelf in mijn boekje *Bekering* geprobeerd om voor de jeugd duidelijk te maken hoe belangrijk persoonlijke omkeer tot God is. In de weg naar openbare geloofsbelijdenis moet een bekering van zonde en tot de navolging van Christus zichtbaar worden. Maar wat is dat voor jongeren in onze cultuur moeilijk! Vernieuwing van de mens door de Geest is immers een proces dat door onze hele levensweg lieenloopt. Maar als volwassenen al moeilijk over het persoonlijke van het geloof in de Verlosser spreken, hoe moeten de jongeren het dan leren? Steeds weer merk ik dat begrippen als 'discipelschap' en 'navolging' nog zwerfstenen in ons kerkelijk woordgebruik zijn. Integratie van die centrale gedachten is nodig om verder te komen.

Evangelisatie

Uit de belijdenis van Christus als vleesgeworden God en Heer en als Redder van de zondige mensheid vloeit het belang van evangelisatie voort. Dat is de 5^e fundamentele overtuiging. McGrath noemt vier overwegingen.

1. "Allereerst voert de noodzaak van een persoonlijke geloof tot de vraag hoe een dergelijke persoonlijk geloof ontstaat, en de verantwoordelijkheid van gelovigen voor deze ontwikkeling".
2. "In de tweede plaats krijgt de evangelicale verkondiging van de majesteit van Christus als Redder en Heer een natuurlijke vorm in de behoefte om zijn Koninkrijk uit te breiden".
3. "In de derde plaats betekent de behoefte om trouw te blijven aan de Schrift dat de bijbelse oproepen om Christus in de wereld te verkondigen, met de

grootst mogelijke ernst worden behandeld."

4. En ten vierde maakt de intense vreugde van het kennen van Christus evangelicalen natuurlijk graag bereid om deze ervaring te delen met wie zij liefhebben, als een daad van persoonlijke vrijgeveheid en consideratie" (Toekomst, 81).

Voor de kerk in een ontkerstende samenleving is evangelisatie het enige middel om te overleven, stelt de auteur. Of wij de opbloei van evangelisatie in de kerken aan deze beweging te danken hebben? Ik weet alleen dat het werk van E&R en van de plaatselijke commissies voor evangelisatie nog teveel een zaak van enkelingen is. Het missionair karakter van de gemeente is nog niet diep genoeg in ons geloofdenken doorgedrongen.

Onlangs heeft C.J. Haak, docent missiologie in Kampen, in zijn boekje *Kerk in de 21^e eeuw. Weer kerk voor de wereld zijn* een lans gebroken voor omvorming van het gemeentelven tot dienstbaarheid aan de verbreiding van het Evangelie. In de verantwoording en literatuur staat het hoek van McGrath, dat we nu bespreken, niet genoemd. Wel andere boeken uit de evangelicale beweging. Haaks vurig pleidooi is een duidelijke vrucht hiervan. Tegelijk blijkt dat de gereformeerde traditie van kerk zijn niet goed aansluit bij de mobiliteit die volgens Haak eigen is aan de gemeenten van het Nieuwe Testament. De auteur slant er niet in de duidelijke brug te slaan tussen zijn evangelicale visie en de traditionele manier van kerk zijn. Mijns inziens betekent dit: de roeping het Evangelie van Christus uit te dragen is nog niet diepgaand verbonden met hart van de geloofsleer en de toeëigening daarvan. Mij brengt McGrath nadruk op Christus' majesteit opnieuw onder de indruk. Onze

Heiland zélf moet ons tot zijn getuigen maken.

De kerk als gemeenschap

Het 6^e artikel van de evangelicale geloofsbelijdenis is de nadruk op het belang van de christelijke gemeenschap. McGrath noemt de kerk "een gemeenschapsgericht concept voor het christelijk leven" (84). Het Nieuwe Testament laat in feite open hoe een gemeente cruijt moet zien. Dus zijn allerlei vormen mogelijk en wettig: van een volkskerk^h tot een vergadering van heiligen. Er zit een duidelijke lijn in de 6 fundamentele overtuigingen die McGrath presenteert. Want uit persoonlijke bekering en evangelisatie vloeit voort dat er een gemeenschap moet zijn waar het geloof gevoed wordt en groeien kan. Dat is positief: de kerk als geloofsgemeenschap die zorg draagt "voor de uitvoering van taken als evangelisatie, geestelijke voeding, onderwijs en onderlinge toerusting". Positief is ook dat McGrath en Packer vanuit de gemeenschap van het geloof voortdurend willen leren van de traditie. "Sraditie is de bereidheid om de Schrift te lezen, met in het achterhoofd de manieren waarop zij in het verleden gelezen is" (91). Hoewel die traditie in het evangelicalisme geen ankerpunt in de belijdenis heeft. Tegelijk is een principe van het evangelicalisme: deze stroming wenst zich niet aan een kerk als genootschap te binden. Dat heet: boven-denominatieel. De term 'denominatie' is niet hetzelfde als ons woord 'kerkverband'. Wij benadrukken met dat woord de geestelijke eenheid van verschillende plaatselijke kerken. Met 'denominatie' wordt bedoeld een groep kerken, die een verband vormen, als variant op andere kerkformaties, onderscheiden door de naam. Met het gebruik van die term gaal een zekere

onverschilligheid samen: er zijn zoveel verschillende kerken, maar ten diepste zijn we één in Christus. Zo denkt ook McGrath: "Evangelicalen binden zich overduidelijk niet aan enige, laat staan een uitgesproken separatistische, kerkvisie of aan een fijnmazige kerkorde" (85). Daar sta je dan als Gereformeerde Kerken!

Hier blijkt het duidelijkst dat het evangelicalisme een **beweging** is, een geestelijke stroming die niet alleen de wereld evangeliseren, maar ook alle kerken doortrekken wil. Het verbindt wat kerkelijk gescheiden is. Net kan een gelukkige trend worden in kerken die eerst totaal liberaal waren. Het evangelicalisme is een oecumenische beweging. "Evangelicalen leven in een gemeenschap die gefundeerd is in, en gedefinieerd wordt door 'de waarheid van het evangelie, eerder dan door formele kerkelijke bindingen'" (89). Het stukje tussen hoge haakjes is van Packer.

Tot zover de weergave van de zes fundamentele overtuigingen van het evangelicalisme als beweging. In een volgende bijdrage hoop ik meer te laten zien van de sterke en zwakke kanten.

Dr. E.A. de Boer is predikant van de Gereformeerde Kerk te Krimpen aan den IJssel

^h H. Wielenga, *Gereformeerd op z'n evangelisch?*, in *Opbouw* 43 (1999-2000), 452.

² D.A. Lagewaard, 'Floor in Houten?', in *Opbouw* 44 (2000), p. 73v. Over L. Floor, *De gaven van de Heilige Geest in bijbels-theologisch perspectief* (Heerenveen: Uitgeverij Groen, 1999).

³ A. Boshuizen, 'Op weg met God. Luisteren naar de Heilige Geest', in: *Opbouw* 44 (2000), 85 (84-87).

- Die evangelische wijze van verwoorden duidde ik eerder aan bij de bespreking van de Alpha-cursus (zie *De Reformatie* 75 (1999-2000), 78 (33-35, 53-56, 77-80).

⁴ J.T. Packer, *Wandelen door de Geest* (Novaprcs, 1994). Zie over de gaven van de Geest vooral hoofdstuk 5. In zijn grote werk over de puriteinen, *Among God's Giants. The Puritan vision of the Christian Life* (Esstbourne: Kingsway Publications, 1991) schreef hij al over John Owen's visie op de geestelijke gaven (p. 215-232). Wordt Packer ook hierom 'de laatste der puriteinen' genoemd?

⁵ McGrath lijkt de kerkgenootschappen, waarin waarheid en dwaling naast elkaar staan, steeds te identificeren met Calvijn's visie op de kerk als een 'gemengd lichaam', waarin uitverkorenen en niet-uitverkorenen naast elkaar leven (*Toekomst*, 85; *De laatste der puriteinen*, 124). Dat lijkt mij een onhistorische, onjuiste lezing van Calvijn. McGrath noemt het presbyteriaanse kerkmodel als erfgenaam van Calvijn's kerkleer, maar brengt die ook in stelling als het om het goed recht van Packeri blijven in de **Anglicaanse Kerk** (tegenover Lloyd-Jones' kintiek) gaat.

SAMENWERKING IN ZENDING EN EVANGELISATIE

D. Griffioen

evangelisatie
en zending

Hoe kan het samen? (3)

Dat er op veel gebieden iets samen gedaan wordt op het gebied van zending en evangelisatie is een reden tot dankbaarheid. We horen steeds minder de zure opmerking 'dat die vrijgemaakten zich altijd zo principieel afzijdig houden'. Van verschillende kanten is benadrukt dat het evangelisatiewerk een zaak is van de plaatselijke gemeente. Daarbij hoort de oproep dat de kerkenraden hierin duidelijk beleid moeten maken. In dit laatste artikel wil ik aantonen dat het onder bepaalde voorwaarden wel degelijk mogelijk is met anderen iets samen te doen. Zelfs op het gebied van de bekendmaking van het evangelie.

Nogmaals: kan het samen?

Er blijkt in de kleine wereld van de evangelisatie veel samen gedaan te worden. Vooral op het gebied van de (eenmalige) acties gericht op het grote publiek. Als het aankomt op het samen beleggen van diensten met belangstellenden, of de gerichte persoonlijke benadering van mensen om ze te confronteren met het evangelie, komen er aarzelingen. Deze schroom heeft zeker te maken met de gewoontevorming sinds de duidelijke synode uitspraken van 1933. De samenwerking met andere (gereformeerde of andere) kerken op het gebied van de verkondiging van het evangelie lag sinds die tijd gewoon buiten de mogelijkheden. Na de Vrijmaking is de vraag naar interkerkelijke zending en evangelisatie niet meer op de agenda geplaatst. Het heeft zin de beleidsregel over de samenwerking van Middelburg-1933 op 'n geldigheid voor deze tijd te beoordelen. In de eerder genoemde brochure uit 1996 *Kan*

het samen?, roept ds. Peter H. van der Laan de kerkenraden nadrukkelijk op om hierin een duidelijk beleid te formuleren. Dit wordt van verschillende kanten ondersteund. 'Wanneer kan er sprake zijn van interkerkelijke samenwerking in evangelisatie? Wanneer moeten wij terughoudend zijn om over kerkgrenzen heen iets samen te doen? De grondgedachte dat volledige samenwerking slechts aanvaardbaar is binnen de ruimte van de gereformeerde belijdenis, blijft duidelijk staan. Het is gebaseerd op ons gereformeerde kerk-zijn. Dat Middelburg-1933 op praktische punten samenwerking niet uitsloot, rust op het uitgangspunt dat het evangelisatiewerk twee vormen of uitingen kent. Middelburg maakte onderscheid tussen de *ambtelijke* werkvorm van evangelisatie die "bestaat in of gepaard gaat met prediking" en de *niet-ambtelijke* werkvorm, die 'andere middelen zonder prediking' gebruikt. Dit lijkt op het eerste gezicht duidelijke onderscheiding in de werkvormen in

Woord en daad. Bij nader inzien is het evangelisatiewerk niet zo gemakkelijk deze tweedeling aan te brengen. Ds Van der Laan toont in zijn brochure aan dat dit onderscheid in de praktijk van het evangelisatiewerk zo niet werkt. Iedere werkvorm richt zich op de bekendmaking van het evangelie. De nadruk ligt bij alle werkvormen altijd op de bekendmaking van het Woord van God. Daarnaast kan het accent ook liggen op het tonen van de liefde van Christus. En dat gebeurt loch ook namens de kerk?

Ontwikkelingen

Het blijkt trouwens ook dat de ontwikkelingen in het nadenken over vormen van evangelisatie verder gegaan zijn. Er zijn vele methoden en middelen ontwikkeld die op een of andere manier de bedoeling hebben het evangelie te communiceren aan hen die er onbekend mee zijn of ervan vervreemd zijn. In strikte zin zal een kerkdienstuitzending via de lokale omroep nog vallen onder een vorm van evangelisatie die in de termen van Middelburg-1933 'gepaard gaat met prediking'. Een radiopraatje van een gemeentelid, een gesprek in een koffiekamer, een bijbelvertelling voor een kinderclub, de begeleiding van de Bijbelcursus, zijn evenzeer vormen van prediking te noemen voor zover het evangelie erin gecommuniceerd wordt. Is het optreden van een mime-groep nu evangelisatie zonder prediking? Niemand zou willen ontkennen dat daarin zonder woorden een aspect van het

evangelie verwoord wordt in hcdclcn en symbolen. Het daadwerkelijke dienstbetoon als vorm van diaconale hulpverlening heeft inmiddels ook zijn rechtmatige plaats in het kerkelijke evangelisatiewerk gekregen. Het liefdebctoon aan de naaste zonder woorden is een genade-middel, omdat hel 'om Christus' wil gedaan is (Mat 25). De uitgangspunten zijn duidelijk. Door welke werkvorm ook - verbaal of non-verbaal - moet het evangelie aan de ander bekendgemaakt worden. Zodat mensen onder de werking van de Geest tot geloof komen en zich voegen bij de gemeente van Christus. Door het vervloeien van de 'ambtelijke' en 'niet-ambtelijke' werkvormen van evangelisatie kunnen wij het samenwerken niet aanvaarden of uitsluiten. Nogmaals, het al dan niet samenwerken moet besloten worden op de *inhoud* van de bekendmaking of prediking. Of het naar de leer van Christus is, dan is samenwerking mogelijk, zo niet dan is hooguit overleg en raadpleging over taken en verdeling van terreinen of een samenwerking 'op punten' mogelijk.

7. Toch samenwerking

Voorwaarde voor enige vorm van samenwerking in evangelisatie en zending is een verklaring van gelijke grondslag. De mogelijkheden hiertoe moeten afgetast worden in een volledige en wederzijds informatie over beleidslijnen, uitgangspunten en doelstellingen. Het is dus belangrijk aanwezig te zijn op die bijeenkomsten en overleggroepen waar allerlei gezamenlijke acties opgezet en ondernomen worden. Voorbeeld hier is het participeren in de Actie *Brievenbus* en het project Klas-2000 in het recente verleden door vele van onze Gereformeerde kerken. Stel dat een gereformeerde kerk in Amsterdam een plan opvat om

vanuit Gereformeerde Gezindtekerken in de stad kerkdiensten uit te zenden via de lokale of regionale omroep.² Uitbreiding hiervan naar de lokale TV-zender is wenselijk, omdat je via beeld en geluid veel meer mensen bereiken kunt dan via de radio alleen. Hoeveel mensen zouden niet wekelijks kijken naar Robert Schuller vanuit de *Cristal Cathedral* op CNN? Het opstarten van een programma rond de uitgezonden kerkdiensten is een logisch gevolg op lokale radio- of tv-kerkdiensten. Dit is bij uitstek een werkvorm waar veel geld en deskundigheid vereist is. Een plaatselijke kerk kan hierin nooit alleen iets produceren. Samenwerking is hier een voorwaarde. Er zijn activiteiten die getuigen van een heel bescheiden vorm van samenwerking. Te denken is aan het geldelijk of daadwerkelijk ondersteunen van bijvoorbeeld het *Leger des Heils*, of andere sociale projecten vanuit gereformeerde kerken voor mensen aan de rand van de samenleving. Ook de *Gideons*, waarbij bijbels in hotelkamers en vakantiecentra worden verspreid, valt hier te noemen. En is het project van de nieuwe bijbelvertaling (*NGB-vertaling 2000*) het niet waard om ook plaatselijk gedragen te worden? Het is immers van geweldig groot belang een alom bekende en verspreide bijbelvertaling te hebben van waaruit alle verbale en non-verbale vormen van prediking plaatsvinden. Volledige samenwerking in de lokale projecten is zeker mogelijk, als we ervan overtuigd zijn dat deze projecten 'naar de gereformeerde leer' uitgevoerd worden. Het is dus belangrijk goed geïnformeerd te zijn omtrent de plaatselijke en regionale activiteiten van andere kerken en/of organisaties. Het blijkt dat het hierbij nodig is dat wij eerst naar de Gereformeerde Gezindte kijken. En daarnaast

ook de plaatselijke Raad van Kerken en de Evangelischen niet uit het oog te verliezen. Als **was** het alleen maar om elkaar te informeren over activiteiten en elkaar niet in de wielen te rijden.

8. Hoe samen op evangelisatiepad?

Er is in het verleden vaak geweten op de onmogelijkheid om als kerk van Jezus Christus iets samen te doen op het gebied van evangelisatie en zending. Immers, als je kerkelijk niet samen op gaat, of nog niet samen op kán gaan, naar welke kerk stuur je de mensen die tot geloof komen. Helaas is het in het verleden vaak zo gegaan dat deze heikele vraag van de kerkkeuze een verandering vormde om ook maar iets samen te doen. De keuze om principieel in evangelisatie niet samen te werken met andere gereformeerden wordt al ie gemakkelijk vanuit angst en verlegenheid beslist. Daarbij is wel eens genoemd dat men in de problemen komt als je mensen die tot geloof gekomen zijn naar een bepaalde kerk moet sturen. Het is waar dat deze vraag heel duidelijk is als je nooit samenwerkt met anderen. Je kunt mensen dan gemakkelijk naar je 'eigen' kerk verwijzen. Het is voor mij de vraag of in de richting van de pas bekeerden de vraag naar de kerkkeuze **wel** vanuit het geloof gesteld wordt. Ik schaar mij niet onder mensen die stellen dat de vraag naar de kerk in de evangelisatie een *luxevraag* is. Dat is het zeer zeker niet. De vraag naar de kerk in de evangelisatie is van essentieel belang. Iedereen die tot geloof komt en kori geleden tot geloof gekomen is, moet in het geloof zijn keuze voor de kerk maken. Het **komt** erop aan of men gereformeerd wil zijn en worden of niet. De actie om mensen tot Christus te brengen is wat dat betreft een proces dat aan die

vraag **vooraf** gaat. Christus wordt gepredikt, niet de kerk. Als de Christus gepredikt wordt (in welke vorm dan ook, naar de gereformeerde leer) dan is er geen **verhinder**ing om in evangelisatie onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad iets samen te ondernemen. Immers, als het evangelie van Christus gecommuniceerd wordt, **op** welke manier dan ook, en de Geest dit werk zegent door het geloof te schenken in de harten van mensen, dan komt de vraag bij welke kerk men zich moet voegen *vanuit* her **geloof** op. "Nu ik van Christus ben, waar moet ik mij bij **voe**gen?" Zo zullen jonge christenen zich afvragen waar ze moeten zijn. Zij gaan dan op zoek naar de kerk van Jezus Christus, hoewel ze misschien al tijden naar een bepaalde kerk gegaan zijn en diensten bezocht hebben. Ze komen **voor** de vraag te staan welke de **kerk** is die werkelijk kerk van Jezus Christus is en wil zijn. Er moet tegen de mensen *die* benaderd worden met het evangelie eerlijk **gezegd** worden dat de kerkelijke verdeeldheid een *probleem* is waar slechts bovenuit kunnen komen als wij *persoonlijk* de geloofskeus maken *om Christus' wil*. En nooit komen we onder het bevel van Christus uit om de eenheid van allen die van Christus zijn te zoeken. Levert volledige samenwerking een onaanvaardbare spanning op met het gereformeerde karakter van de evangelisatie? Het is maar wat je samen doet en met **wie**. In de brochure van ds. Van der Laan *Kan het samen?* worden ettelijke mogelijkheden beschreven waarin je als gemeente iets samen doet met anderen. Ik zie dat er over de mogelijkheden met anderen *iets* samen te doen in toenemende mate een **consensus** groeit binnen onze kerken. Als het over volledige samenwerking gaat, **nemen** de aarzelingen toe. Behalve waar-

neer wij als kerken elkaar steeds meer zien staan als kerken van Jezus Christus.

9. Met wie samen?

In het mei-nummer van *Opdracht* (1994) voert ds. J.T.Oldenhuis een pleidooi voor samenwerking in evangelisatie. De vraag is met wie samenwerking gezocht moet worden. Niet zomaar met allerlei groepen of bewegingen, maar met hen met wie wij op dezelfde gereformeerde grondslag staan. Dit spoort met de besluiten van Middelburg 1933. En dan is meteen de vraag met wie wij dezelfde gereformeerde grondslag delen. We kunnen heel concreet denken aan de christelijke gereformeerden en de nederlands-gereformeerden. Op allerlei niveaus kan volledig samengewerkt worden. Soms merk je dat de Gereformeerde Bonders in de Hervormde Kerk verrassend dicht bij ons staan. Plaatselijk kan er met hen intensief samengewerkt worden op allerlei manieren. Oldenhuis stelt terecht dat samenwerking in evangelisatie ons in concrete situaties brengt waarin je moet uitleggen wat niet goed te praten is: dat de kerkelijke eenheid **nóg** niet bereikt is. Ds P.L. Voorberg wijst erop dat het er in de situatie van het serieus zoeken naar kerkelijke eenheid **op** aankomt om te bewijzen wie we zijn.¹ Er mogen geen twee of drie kerken in een soort lat-relatie naast elkaar bezig zijn met het bekendmaken van de naam Jezus. Als geconstateerd is dat het evangelie zoals het begrepen en beleden is in de gereformeerde leer, gedeeld wordt, dan mag volledige samenwerking in zending en evangelisatie niet langer ontweken worden. Samenwerking in evangelisatie **vanuit** de plaatselijke kerk kan gelijktijdig met het zoeken naar eenheid om Christus' wil. Vanuit deze diep ervaren

en geconstateerde eenheid mag er actie ondernomen worden om hen die buiten zijn te bereiken. Het is de teneur van de brochure van ds Van der Laan dat je heel **nauw** kunt samenwerken met kerken uit de gereformeerde gezindte die heel dicht bij ons staan. Hij roept de kerkenraden op om hierin een duidelijk beleid te scheppen. Het blijkt dat ook anderen wijzen op de noodzaak om hierin een duidelijke beleidsvisie te ontwikkelen. Volledige samenwerking in zending en evangelisatie is mogelijk, ook binnen de besluiten van Middelburg 1933. Het criterium is of men in het evangelisatiewerk **werkelijk** gereformeerd wil zijn. Of de verkondiging van het evangelie in overeenstemming is met het gereformeerde karakter. Het is niet nodig de besluiten van 1933 te nuanceren of aan te passen door een nieuwe uitspraak. Wij kunnen gewoon volledig samenwerken met andere plaatselijke kerken die gereformeerd willen zijn. Het moet ook samen waar het maar kan. Wie zou niet willen dat de ongedeelde kerk van Christus groeit in eenheid en uitbreidt door toeloop van hui-tenstanders? Met de uitspraken van 1933 is er goed samen te werken, met een **goed** geweten.

Ds. D. Griffioen is predikant van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam-Centrum

¹ Zo A. de Snoo, "Gevraagd: beleid", in: *De Reformatie*, jrg. 71, no 30, 4/05/96, p. 601-603, en "Gevraagd: bezonnenheid", *De Reformatie*, jrg 71, no 31, 11/05/96, p.617-620. en J.W. Roosenbrand, "Evangeliseren: kan het samen?" in: *Bij de Tijd*, jrg. 4, no 10, p.6-8.

² Hier zijn bedoeld de CGK, de NGK, de GerGem, de Geref. Bonds Gemeenten in de NHK en de GKv.

³ "Wat is de kerk?", in: *De Reformatie*, jrg. 75, nrs 4-8, (23/10/99-13/11/99), p. 130.

Op 3 april sprak de generale synode van de synodaal Gereformeerde Kerken uit dat de visie die de Kamper hoogleraar Den Heyer heeft op de verzoening in de plurale GKN te tolereren is.

Een eerdere synode sprak in 1997 uit geen reden te zien om maatregelen te nemen, 'aangezien hij met *rijn* exegese volgens moderne methode binnen de ruimte is gebleven van het ondertekeningsformulier van de Gereformeerde Kerken' ook al had hij niet zorgvuldig genoeg tekst en doema. exegese en dogmatiek op elkaar betrokken en al had hij de strekking en kracht van de klassieke verzoeningsleer onvoldoende gepeild.

Daartegen kwamen bezwaarschriften van 87 kerkeraden binnen, maar op de synode kozen slechts 8 afgevaardigden voor het minderheidsrapport, dat stelde dat Den Heyer de grenzen van het ondertekeningsformulier had overschreden.

De tekst van dit formulier luidt binnen de synodale GKN als volgt:

Wij beloven ons gezamenlijk ambtelijk werk te zullen verrichten in verbondenheid met het belijden van de kerk en voor dit belijden op te komen. Het voor- geslacht heeft dit tot uitdrukking gebracht in de drie algemene belijdenisgeschriften en in de drie formulieren van enigheid

In zijn boek *Verzoening*, bijbelse notities hij een omstreden thema, schrijft Den Heyer echter (blz 136):

Ook het klassieke dogma heeft recht van bestaan. Wie door deze formuleringen getroost en bemoedigd wordt, zal door mij niet tot andere gedachten worden gebracht Ik ken de oude en

vertrouwde geloofswaarheden, maar ze kunnen mij niet meer ontroeren of inspireren ... Hoe kan de dood van iemand in een ver verleden voor mij, die vele eeuwen later leeft, heil en redding betekenen? Die gedachte inspireert velen vandaag de dag in het geheel niet meer, maar roept eerder weerstanden op. Ben ik dan niet verantwoordelijk voor de gevolgen van mijn eigen woorden en daden?

Vandaag in deze rubriek een aantal reacties op het synodebesluit van 3 april. Hoe moeten we ons opstellen tegen de geest van de dwaling?

Confessioneel Gereformeerd Beraad: plurale kerk

Uit een persbericht van het Confessioneel Gereformeerd Beraad binnen de synodale GKN dat gepubliceerd werd in het Hervormde *Confessioneel* van 13 april knippen we:

Het formulier dient om elke ambtsdrager te bepalen bij het belijden van de kerk. Op deze wijze is men er samen op uit de eenheid in geloven te bewaren. Helaas is de ruimte die het formulier biedt door het jongste synode-besluit oeverloos geworden. De adviseurs van de synode (dr Juch, dr Montsma en dr Koffeman) kwamen op maandag 3 april aan het woord.

Idcz constateerde dat wij in een plurale kerk leven. Het gevoel van dr Den Heyer heeft ook zijn plaats in de Gereformeerde Kerken. Mogen wij hier niet concluderen, dat ieder zijn eigen 'bijbelse' waarheid mag bezitten? Het is tekennend voor de huidige situatie, dat diaken D. van der Boon tevergeefs opriep om duidelijk te zijn. Ofwel men houdt zich aan de belijdenis ofwel men dient deze af te

M
meegelezen

schaffen. maar, niet zeggen: wat hebben wij mooie belijdenisgeschriften, maar het maakt niet uit of je er achter staat of niet.

Plurale kerken

Als vereniging confessioneel Gereformeerd Beraad wensen wij bij deze gang van zaken enkele notities te plaatsen:

1. Nog nooit werd zo massief duidelijk dat de Gereformeerde Kerken plurale kerken zijn. Maar de vraag van de vele kerken, die bezwaar aantekenen blijft bestaan. Zo om te gaan met het ondertekeningsformulier kan niet! En worden wij als confessionelen nog gehoord, wanneer wij willen blijven bij het belijden van de kerk? Het blijkt niet meer mogelijk te zijn *duidelijke keuzen omtrent het belijden* te maken. Wij kunnen elkaar – gelukkig! – oproepen om te zoeken naar een voortgaand proces van bezinning over de verzoening. Het bedroeft ons als CGR in zeer hoge mate, dat wij als kerken niet meer vaardig zijn een echte keuze te maken, wanneer het *gent om het meest centrale punt van het christelijk belijden*, dat de Here Jezus Christus als Gods eniggeboren Zoon werkelijk plaatsvervangend en verzoenend voor onze zonden is gestorven!

Wegvallen van de eenheid

2. Het CGB betreurt de huidige toestand in de Gereformeerde Kerken.

Pluralisme houdt in dat ieder zijn eigen waarheid heeft. Dit is *verval van de eenheid van de*

kerk, ondanks het feit dat men zich zal inspannen om met elkaar in gesprek te blijven over de verzoening. De eenheid is helaas weg! Als CGB wensen wij samen met de andere modalitaire organisaties ons in te spannen op weg naar de toekomstige Samen-op-Weg kerk inhoud te geven aan de artikelen 1.4 (Het belijden van de kerk geschiedt in gemeenschap met de belijdenis van het voorgeslacht...) en 1.10 (De kerk weert wat haar belijden weerspreekt) van de ontwerp-kerkorde.

Modalitaire beweging

De huidige ontwikkelingen in de Gereformeerde Kerken zetten ons ertoe om bewust onze plaats als modalitaire beweging in te nemen. Het is ook niet voor niets dat commissie I het CGB uitnodigde als representant van de kerkenrade, die een bezwaarschrift hebben ingebracht. In ons beleid, in onze contacten en bovenal in onze activiteiten wensen wij binnen de Gereformeerde Kerken ervoor te ijveren, dat *het confessioneel-evangelische geluid* zo duidelijk mogelijk gehoord wordt. Dit zal o.a. de keuze inhouden, dat er beleidsmatig ruimte dient te komen voor eisen vormings- en toerustingswerk. (...)

Toch Samen-op-Weg

Wij willen ons inzetten om in een positieve en actieve samenwerking met anderen in te staan voor het *belijdend karakter* van de kerken. *Hier is voor gekozen in Samen-op-Weg verband.* Het confessionele deel van de kerken dient haar plaats ten volle in te nemen.

Tot slot: Wij leven in een kerk waar blijkbaar inderde geluiden worden gehoord. Dit verdriet ons in zeer hoge mate! Wij hopen en bidden, dat het evangelie van de verzoening in zijn volle rijkdom in onze kerken zal wor-

den gehoord. Wij wensen dit te doen in gehoorzaamheid aan Gods Woord en in nauwe verbondenheid met het belijden van de kerken?

Ds. van Vliet: synode moet aftreden

Het Hervormd-gereformeerde blad *De Waarheidsvriend* van 13 april publiceerde het volgende stuk van de synodaal gereformeerde predikant A.J.J. van Vliet:

Al uit de eerste reacties van de Gereformeerde Rond op het besluit van de generale synode van de gereformeerde kerken van 3 april jl. wordt duidelijk dat de synode 'n professor heeft gered, maar op 3 april 2000 *het 'Samen op Weg-proces' ten grave heeft gedragen.* Want geen 'bond' in Nederland, laat staan 'n bondsgemeente zal (zoals de Bond dit zelf zegt); 'staande voor Gods Aangezicht' ooit kunnen toestaan dat de Ned. Herv. Kerk volledig samen zal gaan met een kerkgenootschap dat op het hoogste niveau de openlijke verloochening van Christus' verzoenend sterven legitimeert: het hart van het christelijk geloof, de bestaansgrond van iedere christelijke kerk.

En dan hebben we het nog niets eens over de overige, vele tienduizenden, Schriftgetrouwe gelovigen binnen de Ned. Herv. Kerk voor wie hetzelfde geldt. Blijven in de Kerk die je lief is, ondanks misschien veel wat daarin verkeerd is, is namelijk iets totaal anders dan bewust samengaan met een kerkgenootschap dat de verloochening van het hart van het Evangelie legitimeert...!

De Gereformeerde Bond zal ongetwijfeld zich tijdelijk gaan terugtrekken uit het 'Samen op Weg-proces' totdat de diepe schande die gebracht is over het kruis van Christus en over heel

het gereformeerde belijden zal zijn uitgewist. Wanneer dat niet gebeurt, zal de Bond terecht niet meegaan met de definitieve vereniging en daardoor zal ook de Ned. Herv. Kerk als geheel uiteindelijk moeten afhaken wat liet Samen op Weg proces betreft, wil zij niet scheuren.

De synode van de gereformeerde kerken in Nederland heeft, door haar besluit van 3 april te nemen, daarmee duidelijk gemaakt dat zij dus niet alleen op geestelijk niveau, maar ook op bestuurlijk niveau volkomen incompetent is gebleken.

Want ook dit alles had zij moeten beseffen toen zij haar besluit nam!

Zij heeft een professor en het zgn. 'plurale karakter' willen reddend, maar had moeten weten dat dit de *doodsteek* zou worden voor het al enkele tientallen jaren durende Samen op Weg-proces.

Vanwege deze incompetitie rest haar dan ook niets anders dan in haar geheel af te treden. Doet zij dit niet, dan is zij er verantwoordelijk voor dat het 'Samen op Weg-proces' zal breken.

Wanneer zij zal zijn afgetreden, is het zaak om op zo kort mogelijke termijn te komen tot een zgn. 'noodsynode'. De classes zullen daarvoor ambtsdragers moeten afvaardigen die volkomen instemmen met het belijden van de kerk, waaronder ook de belijdenis dat Jezus Christus voor onze zonden heeft geleden en is gestorven en die beloven dat zij daadwerkelijk zullen weren al wat dit belijden weerspreekt. Mocht de synode dit allen niet willen inzien, dan zullen de *classes hun verantwoordelijkheid moeten nemen, de afgevaardigden terughalen en op eigen initiatief moeten komen tot de instelling van een dergelijke 'noodsynode'*. Wanneer zij dat niet doen en liever de synode willen 'redden', zijn zij er verantwoordelijk voor

dat het '*Samen op Weg*-proces' zal breken. Laat niemand de vergissing maken te denken dat hier slechts 'n predikant oproept tot het aftreden/afzetten van deze generale synode. Hij signaleert slechts wat de synode over zichzelf heeft afgeroepen!

Maar het moet! Ook al om het 'Samen op Weg-proces' te redden!

Gereformeerde Bond: open brief aan synode GKN

Het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond in de NHK is dubbel geschokt: door de publicatie van het boek van Den Heyer en door de synodebeslissing van begin deze maand. Dat schrijft het bestuur in een Open brief aan de synode die werd afgedrukt in *De Waarheidsvriend* van 13 april. Daarin lezen we verder:

Wij stellen u de *hartstochtelijke* vraag of u, behalve de verontruste stem in uw kerk, ook hoort de stem van de orthodoxe vleugel in de Nederlandse Hervormde Kerk, die gebleven is toen uw voorgelacht heenging en die nu in grote Innerlijke tweestrijd verkeert. U wilde, als gereformeerde synode, met uw uitspraken niet wachten op het trioberaad aangaande de christologie, dat dit najaar zal plaatsvinden, en deed nu reeds de uitspraak, dat *een visie, die zich niet verdraagt met de Schriften, een legitieme plaats moet hebben in het bijbelonderzoek*. U hebt hier niet alleen velen in uw eigen kerken, waarmee wij ons verbonden weten, diep teleurgesteld, maar u gaat ook volstrekt voorbij aan de grote bezwaren, die tegen de theologie van Den Heyer aangaande de verzoening leven in de bezwaarde vleugel in de door u omhelsde Hervormde Kerk. U wekt de schijn, dat u *gewoon* uw eigen gereformeerde gang gaat. Beseft

u niet wat dit alles ook voor hervormde gereformeerden betekent? Kunnen wij, en dat is *het* voornaamste, dit *staande voor Gods Aangezicht* verantwoorden?

Dwalingen en vloek

Het is hier *niet* de plaats om op het on-bijbelse karakter van de theologie van prof. Den Heyer aangaande de verzoening inhoudelijk in te gaan. Wij willen volstaan met een *hartstochtelijke oproep* u te *keren* tegen *dwalingen*, die *het* hart van het Evangelie raken. Wat hebben wij als kerken nog voor een boodschap, als Jezus Christus niet meer is de Heiland, Verlosser van zonde en schuld? Hij die in de bres trad bij de Vader om verzoening te doen voor onze zonden! Het gaat ons niet om de letter van de belijdenis maar om de Persoon en het werk van onze Heere en Zaligmaker, Jezus Christus, gekruisigd om onze zonden, opgewekt tot onze rechtvaardiging.

Wij herinneren aan de ernstige woorden, die Paulus uitspreekt in Galaten 1. In het begin van de Galatenbrief schrijft hij over Jezus Christus, door God de Vader uit de doden opgewekt, Die zichzelf heeft gegeven voor onze zonden, opdat Hij ons zou trekken uit deze tegenwoordige boze wereld. Wie dit Evangelie van Christus verdraait en daarmee de gemeenten beroert, *valt* onder de *vloek*. Een ernstiger woord in de Schriften kennen wij niet.

Wij roepen u op de weg van het Woord te gaan, het Evangelie van de verzoening onomwonden naar de Schriften te belijden, af te wijzen alles wat zich met dit Evangelie niet verdraagt en de gemeenten zo te sterken in het allerheiligst geloof.

Ook nee is ja: is er nog wel een basis?

Ook prof. dr J.W. Maris ziet volgens *De Wekker* van 14 april verregaande consequenties van deze synodebeslissing voor het Samen op Weg-gebeuren:

Na de gereformeerde synode van 3 april is in SoW een nieuwe fase bereikt. Eén van de drie synodes heeft per saldo uitgesproken dat tegenspraak met de belijdenis er toch binnen valt. Met andere woorden: Nee *is* ook *ja*. Nu is er toegezegd dat over de verzoening ook nog een nota komt van de triosynode van SoW. Het is nauwelijks te verwachten dat die de gereformeerde synode zal tegenspreken. Menselijk prestige weegt in zo'n situatie al snel zwaarder dan de autoriteit van Gods Woord.

Deze nieuwe fase geeft Intussen de Gereformeerde Bond alle reden zich opnieuw te bezinnen.

Het zou een zegen zijn als dat gebeurde. Als de kern van het geloof door de bodem van de kerk zakt, zelfs op een synodevergadering - dan gaat het niet meer over wat er in de grondslag moet staan en hoe je daar mee om zou moeten gaan. *Dan gaat het erom of er nog wel een grondslag is. En of er dan nog wel een kerk kan overblijven.*

Laten het Hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond en 'Het Comité' elkaar nog eens broederlijk opzoeken rond de vraag of ze samen niet ingehaald worden door de feiten.

De betekenis van hef kruis

In het Nederlands Gereformeerde *Opbouw* van 14 april schreef ds W Smouter, dat het bij de verzoening gaat om een werkelijk wegdoen van overtreding en schuld:

De Here wil onze overtredingen niet opslaan, maar wegdoen.

Daarvoor zal er **iets** moeten gebeuren met een **keiharde** werkelijkheid: *schuld*. Symbolisch werd dat getoond onder het Oude Verbond; "Ik heb u het bloed op het altaar gegeven, om verzoening te doen voor uw zonden". Maar **een symbool heeft pas kracht als het verwijst naar een werkelijkheid**. Zouden Mozes en Elia het daarover niet gehad hebben, toen ze op de berg met Christus spraken over zijn "uitgang te Jeruzalem?" Het is dit ene punt, dit pijnlijke punt, waarin het christelijke geloof zich onderscheidt van andere geloven: **dat Gods eigen Zoon met zijn bloed betaalde voor onze zonden**. Een aanstoot voor Joden, een dwaasheid voor de volken. Vandaar dat **moslims** heel veel geloven over Jezus, maar ze nemen aan dat er op het laatst een verwisseling heeft plaatsgevonden, waardoor een ander in zijn plaats werd gekruisigd. Vandaar dat Jomanda veel in Jezus ziet, maar ze stelt zich voor, dat Hij de mensen hun eigen kruis zag dragen.

Duivel

Het kan de duivel niet veel schelen of wij van alles geloven, als we maar niet geloven in de kracht van het bloed van Christus. Ik noem hier de duivel, omdat ik uit eigen ervaring plus de verhalen van anderen weet, dat zijn onderdanen, de demonen, alleen terugdeinzen als het bloed van Christus ter sprake komt. Het is pijnlijk, maar waar. Iemand anders moest in onze plaats betalen. En juist dat pijnpunt wordt door Den Heyer (en velen uit oude en nieuwe tijd met hem) *weggemasseerd*. Er blijft wel over dat God barmhartig zou zijn en dat Hij vergeeft, maar niet **dat Hij wezenlijk iets doet met de schuld**. Het is letterlijk **een bloedeloze vergeving**. En dat is niet genoeg. Ik begrijp wel, waar het van

komt. Het is altijd al pijnlijk geweest en het paste ook niet in ons denken over misdaad en straf in heel de samenleving, dat er betaald moest worden. We beoogden bij de rechtspraak *therapie* en misschien *afschrikking*, maar geen *vergelding* - hoe kan je dat woord dan begrijpen in de relatie van God naar ons? Vandaar de aanpassing aan het eigentijds denken. Maar dat werkt totaal niet. De kerk komt daarmee trouwens altijd te laat. Toen de kerken dachten, dat de politiek de mensen meer boeit dan het evangelie, stopten ze meer politiek in de preken. En toen dat gelukt was, interesseerde de politiek niemand meer. Met het milieu kwamen ze helaas ook net te laat. En nu zal de bloedeloze vergeving gaan doordringen, net nu de tendens in de samenleving de andere kant opgaat. Wie wil je daarmee bereiken?

Ik heb al van velen uit de SOW-kerken gehoord: **vaak had je bij de preken een ongemakkelijk gevoel, maar met Pasen kun je aan de dominee merken of hij erin gelooft**.

Misschien moeten we daarvan zeggen: je kunt het drie dagen eerder al merken, op Goede Vrijdag. En **zou dat niet elke zondag te merken zijn?**

Bandbreedte of afgrond?

In *Trouw* van 12 april stelde *Hildebrand R. Bijlenga* de vraag of de synode nog wel solidair is met de vele christenen die vervolgd worden om hun geloof in Jezus Christus als de ene zaligmaker:

De binnenkerkelijke brand is geblust. Den Heyer mag. De opvatting dat buiten Jezus verzoening met God mogelijk is, valt binnen de ruimte van het gereformeerd belijden. Is dat einde oefening? Wat doen we dan nu met de veldwerkers? Kan de

synodale vrijbrief om buiten de Christus een evangelie van verlossing te preken zonder beleidsmatige gevolgen blijven?

Blijven zij mensen oproepen tot erkenning van de Christus als enige weg tot zaligheid? Voor de meeste mensen die door die verkondiging worden geraakt, betekent dat nogal wat. In Oud-Kampen, maar vooral in Noord-Korea. En Bunschoten, maar zeker ook in Bagdad. In Idskenhuisen, maar helemaal in Islamabad. Op Urk, maar nog veel indringender in Oer.

Er zijn vele duizenden gedood vanwege de belijdenis van hun geloof in de Ene Zaligmaker. Er worden miljoenen christenen vervolgd door het getuigenis dat alleen Zijn naam redding geeft. De gereformeerde kerken steunen die zending.

Een christendom zonder Jezus Verlosser is voor de meeste regimens geen enkel probleem. Alle andere godsdiensten erkennen Jezus' grote betekenis als mens. Ook Marx wist alles over Jezus. De *ergernis steekt in de route langs het kruis als enige weg die naar de Vader leidt*. Een verboden route in landen waar christenen vervolgd worden (eenderde van de mensheid). Nu de synode erkent dat een andere routebeschrijving ook past binnen het getuigenis van de christelijke gemeente, kan **martelaarsbloed** bespaard worden, veel gevangenisdeuren gaan open en er komen duizenden vrij. Den Heyer verkoopt geen schriftkritische knollen voor schriftuurlijke citroenen. Dat is in hem te prijzen. Maar trekt hij zijn conclusies ook door tot de grote kerkelijke verantwoordelijkheid in de rest van de wereld. Gaat hij er naast woord en daad aan toevoegen: de nieuwe kerk zonder martelaren. Den Heyer en zijn synode staan in een missionaire kerk die verantwoordelijkheid draagt voor

de eeuwenlange verkondiging van een exclusieve route tot verlossing. Die synode moet ijlings Den Heyer naar Iran en Kuitert naar Saoedi Arabië sturen. Want daar zitten na de jongste synodedag de meest beklagenswaardigen. Niet bij het Confessioneel Beraad of Evangelisch Werkverband, maar onder hen die gemarteld worden en geslagen omdat zij niet uit de band van de vroegste christelijke belijdenis zijn gesprongen.

En op zak hebben ze een paasgroet: van de noodlijdende kerk, aan de lijdende kerk. Het staat er eerlijk: „Dit maakt u daadwerkelijk vrij, want *verzoening zonder Christus past ook binnen de bandbreedte van de christelijke belijdenis*. Het lijden om Zijns naams wil, het dogma van weleer, hoeft niet meer”.

(...)

Wat een gedachte: het bloed der martelaren is het zaad der kerk. En aan de andere kant: maar het is niet nodig (geweest). *De nieuwe bandbreedte van het christelijk belijden blijkt een hartverscheurende afgrond.*

DVN-dag op 20 mei in Ouwehands Dierenpark Rhenen

VROUW CENTRAAL OP MULTICULTURELE DVN-DAG

De Verre Naasten organiseert op zaterdag 20 mei weer een DVN-dag in Ouwehands Dierenpark in Rhenen. Als thema staat dit jaar 'de vrouw' centraal. Maar natuurlijk is er ook weer alle gelegenheid om veel te zien, horen, proeven en ruiken uit de landen waar DVN en de Zending actief zijn.

Door zending en kerkelijke contacten zijn verre naasten dichtbij gekomen. De relatie wordt steeds meer tweezijdig en dat houdt in dat we ook *van elkaar* kunnen leren. Dat begint met elkaar leren kennen. De DVN-dag is daarvoor een mooie gelegenheid.

Het thema op 20 mei: *Vrouw Wereldwijd*, wordt neergezet door verschillende gasten uit Nederland, maar ook uit landen waarin DVN actief is. Zij vertellen over de positie van de vrouw in de verschillende landen, haar positie in een door mannen gedomineerde maatschappij. Haar plaats in huwelijk, gezin en kerk.

Tussen de apen en giraffes maakt u een rondreis door Benin, Brazilië, Congo, Curaçao, Filippijnen, Indonesië, Oekraïne, Venezuela, Zuid-Afrika en het Midden-Oosten. Er zal een modeshow worden gehouden met kleding uit al die landen. Ook kunt u gebruik maken van de unieke kans om eten te proeven, muziek te luisteren, liederen te zingen en kunst te bewonderen uit deze landen.

Mime-team *Expression!* treedt ook op.

De Verre Naasten organiseert voor de jeugd veel verschillende activiteiten. Ben Ketting komt bijvoorbeeld met een speciale *Prinsen en Prinsessen* over 'vreemdeling' en 'verre naaste'. De toegangsprijs voor Ouwehands Dierenpark is normaal f 26,00, maar DVN-leden krijgen die dag voor f 12,50 een toegangsbewijs en een wereldwijd programma over en met uw verre naaste. Een dagje goedkoop genieten? Kom zaterdag 20 mei naar de DVN-dag in Ouwehands Dierenpark Rhenen!

MET HART EN HANDEN

POSTBANK 56 65 57

Woord en Daad gaan hand in hand bij de uitvoering van DVN-werk. **De Verre Naasten** werkt aan duurzame oplossingen, meestal in samenwerking met de Zending. Daar komt je verre naaste verder mee. Help mede-christenen in Indonesië, Zaire, Zuid-Afrika, Curaçao, Filippijnen en Bénin. Met hart en handen!

ING-BANK 66 18 48 825

De Verre Naasten
Zwolle / Telefoon 038 4 21 05 55

